

oraz Wojskowej Służby Polek
100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 156 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Nr r-k 182 1090 1506 0000 0000 5002 0244

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

PPR
Wipziernka
Sosnowiec

+
JANDRSKA Małgorzata
zd. Seredyka
ps „Lilia” „Ciocia”

124/usk

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — 124 / WSK

Jaworska Maria

z d. Seredyka

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 -- relacja właściwa ✓

I/2 -- dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora

I/3 -- inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora

II. Materiały uzupełniające relację

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 -- dot. rodziny relatora

III/2 -- dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 -- dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945)

III/4 -- dot. ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 -- inne...

IV. Korespondencja

.....
.....
.....
.....

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] Vd

VI. Fotografie

I/1. Relacja:

- Relacja Mańi Javorovskiej z d. Seredyka, opracowana przez Mirosława Łyszczaka - Msj. Kopia (oryginał) b.d. k. 2, s. 1-2.
- Biogram Javorovskiej Mańi z d. Seredyka, b.d. b. podpisu. Msj. Kopia na odbitce z odgraniczonymi poproskami - oryg. k. 1, s. 3.

107 51

* JAWORSKA MARIA, ps. "Lilia" i "Ciocia" z domu Seredyka, ur. 31.I.1893, we wsi Konary, powiat "Miechów, córka Michała i Wiktorli z domu Górnik.

Działaczka SDKPiL, KPP, Stowarzyszenia Przyjaciół ZSRR i PPR.

W wczesnej młodości wstąpiła do SDKPiL, a w okresie międzywojennym należała do KPP wraz z mężem Andrzejem, robotnikiem Kop. "Czeladź" i "Grodziec". Swoją córkę Jasię wychowała również na rewolucjonistkę. Jasia wraz z koleżankami szkolnymi Jadzią i Tosią Flak prowadziły agitację komunistyczną, za co zostały ukarane więzieniem, a ojca Tosi zastrelono. Maria Jaworska rozwinęła szczególnie aktywną działalność w pracach organizacji MOPR, opiekując się bezpośrednio więźniami politycznymi.

Była popularną wśród robotników, działaczy partyjnych w Zagłębiu Dąbrowskim, nazywano ją "Ciocią". W 1928 roku kandydowała na liście PPS-lewicy do Sejmu. W 1929 r. została aresztowana i osadzona na 1 rok w więzieniu. Po wyjściu z więzienia kontynuowała pracę partyjną wraz z córką Jasią, narażając się na rewizje, śledztwa i prewencyjne aresztowanie przed 1-szym Maja.

W okresie okupacji hitlerowskiej wraz z mężem przystąpiła do pracy konspiracyjnej w ramach podziemnej organizacji : Stowarzyszenia Przyjaciół ZSRR, a następnie PPR. Aresztowana w 1942 roku wraz z mężem i innymi działaczami PPR, została osadzona w obozie oświęcimskim, gdzie mąż i wielu innych towarzyszy zostało zamordowanych. Maria po roku pobytu w obozie oświęcimskim została zwolniona, lecz po kilku tygodniach wolności została ponownie aresztowana przez sosnowieckie Gestapo w dniu 22.II.1944 r. i osadzona w policyjnym więzieniu przy ul. Sienkiewicza w Sosnowcu, gdzie poddana okrutnemu śledztwu została zamordowana w dniu 26.III.1944 r. i pochowana skrycie pod murem na cmentarzu sosnowieckim. Miejsce pochowania zostało po Wyzwoleniu

I/4-2

107/98

upamiętnione marmurową płytą nagrobną z następującym napisem:
 "Maria Jaworska", ps. "Lilia". B. członek SDKPiL i KPP. Zginęła
 z rąk Faszystów Hitlerowskich w marcu 1944 roku. Cześć Jej
 Świetlanej Pamięci !"

Z rewolucyjnych tradycji "Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego"
 Wyd. "Śląsk", Katowice, 1967 r., str. 101. Kołodziej Stanisław,
 wspomnienia /1915 - 1945/, wyd. KIW, Warszawa, 1967, str. 156 - 158.
 "Ludzie KPP", wyd. KIW, Warszawa, 1954 r., str. 139 - 142. Gazeta Zie-
 lonogórska", 1954 r., Nr. 6, str. 96. H. Rechowicz, "Polska Partia
 Robotnicza w Śląsko-Dąbrowskim Obwodzie", wyd. SIN, Katowice, 1972 r.,
 str. 426. Kartoteka Sosnowieckiego Gestapo, Lp. 122 i 123. Akt
 zgonu Nr. 377 w Księdze zgonów za rok 1944 - USC m. Sosnowca.

Mieczysław Łyszczarz
 /Mieczysław Łyszczarz/

107/56 I/1-3

+ JAWORSKA MARIA, 'Lilia', 'Ciocia', z d. Seredyka, c. Michała i Wiktorii z d. Górnik, ur 31 stycznia 1893 r. Zginęła 26 marca 1944 r., zamordowana w czasie śledztwa. Pochowana pod murem na cmentarzu sosnowieckim. Wykształcenie podstawowe, gospodyni domu. Członek SDKPiL, KPP, w czasie okupacji Stowarzyszenia Przyjaciół ZSRR i PPR. Prowadziła opiekę nad więźniami w ramach MOPR, w okresie międzywojennym kandydowała do Sejmu z ramienia PPS Lewicy w 1928 r, w 1929 aresztowana, osadzona na rok w więzieniu. Czynna w pracy partyjnej w Zagłębiu Dąbrowskim. w okresie międzywojennym i podczas okupacji hitlerowskiej. Dwukrotnie aresztowana przez Gestapo: w 1942 r osadzona na rok w obozie oświęcimskim, ponownie po kilku tygodniach wolności (22 .1944r) W czasie okrutnego śledztwa w więzieniu w Sobowcu zamordowana.

26 III 1944 r

T. 124/WSK

PPR,
Wieżniarka
Sosnowiec

* JAWORSKA Maria
z d. Seredyka

ps. "dilia", "Ciocia"

Wypisy ze źródeł:
V. Nazwiskowe Karty informacyjne: 2

+ Jaworska Maria ^{rel. 107 52} z d. Serechyła PPR
ps. "Lilia" - "Cicia" Sług.
córka Michała i Wiktorii z d. Górniki
ur. 31.01.1893

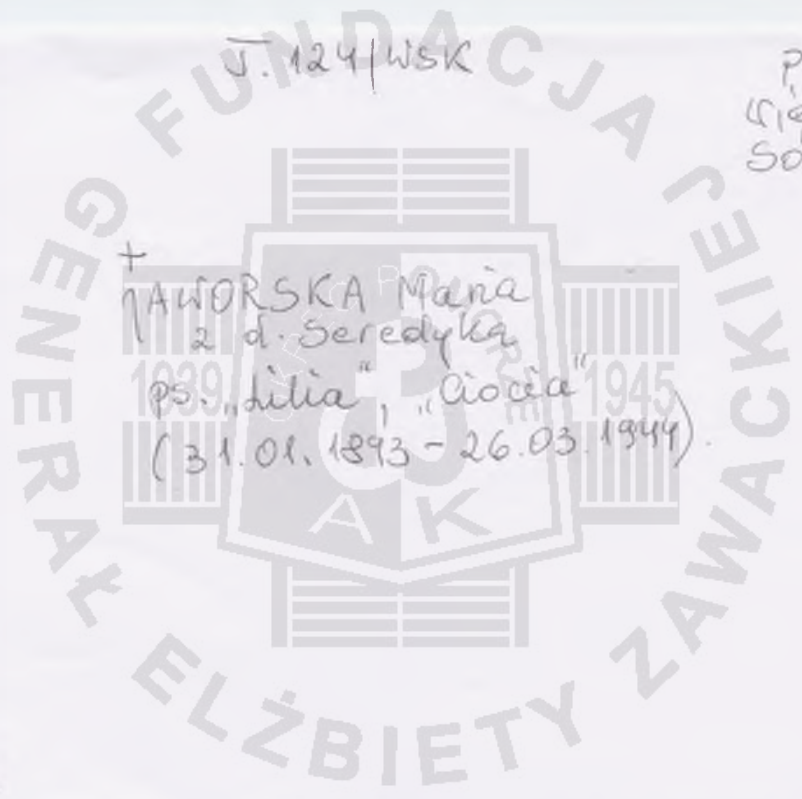
Opres. Mieczysława Liszczyńska - odbytej. 25.03.45
działalność SDKPiL, KPP, Stow. Przyjaciół
ZSRP i PPR.
Aresztowana z mężem 1942 r.
Dzielnica - Lublinowa w tym czasie arendo-
wana w Sosnowcu w Ławie kopalni
16.03.1944 r. w czasie obrotowego śledstwa.
w Sosnowcu

W po kole
11.03.1944.

i

J. 124/WSK

PPR
Kierownik
SOS nowic

+ PAWORSKA Maria
2 d. Seredyka
ps. „lilia”, „ciocia”
(31.01.1893 - 26.03.1944)

B. Rojek

+ Jaworska Maria z d. Teredyka
"Lilia"
"Ciocia"

ARCHIWUM
ZLN
DOL. 107 'slask
dat 1975

JAKORSKA Maria

